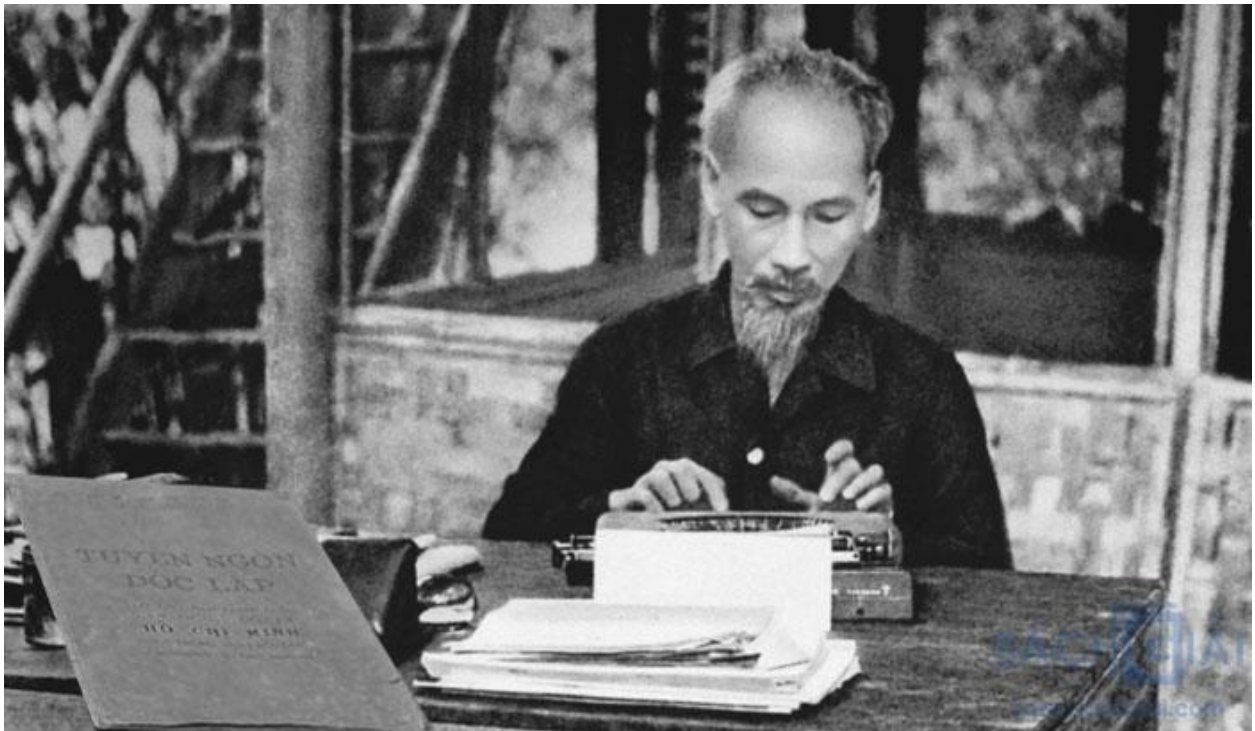

BÁC HỒ - NGƯỜI Ở TRONG TRÁI TIM TÔI

Tháng Năm lại về.

Trong hương sen ngan ngát của đất trời, trong sắc đỏ thắm của những lá cờ tung bay trên khắp nẻo đường quê hương, tôi lại thấy lòng mình lắng xuống. Có một hình bóng thân quen hiện về trong ký ức dân tộc, giản dị mà thiêng liêng, gần gũi mà vĩ đại. Đó là Bác Hồ kính yêu – Người Cha già của dân tộc Việt Nam.

Đã nhiều năm trôi qua kể từ ngày Người đi xa, nhưng dường như Bác chưa bao giờ rời khỏi cuộc sống của chúng ta. Bác vẫn hiện diện trong từng trang sách học trò, trong lời ru của bà, trong câu chuyện của mẹ, trong những bài học về lòng yêu nước, về nhân cách làm người. Và với riêng tôi – một người giáo viên – Bác là ngọn đèn không bao giờ tắt, là điểm tựa tinh thần giúp tôi thêm yêu nghề, yêu người và yêu cuộc đời này hơn.

Tôi chưa một lần được gặp Bác.

Khoảng cách của thời gian khiến điều đó trở thành niềm tiếc nuối của biết bao thế hệ sinh sau ngày đất nước hòa bình. Thế nhưng, thật lạ kỳ, tôi lại có cảm giác Bác vô cùng gần gũi. Gần như một người ông hiền từ trong gia đình. Gần như một

người thầy lớn đang lặng lẽ dõi theo từng bước trưởng thành của mỗi người dân Việt Nam.

Mỗi lần đọc về cuộc đời của Bác, lòng tôi lại dâng lên một niềm xúc động khó tả. Tôi hình dung người thanh niên Nguyễn Tất Thành năm ấy đứng trên bến Nhà Rồng, mang theo hành trang duy nhất là lòng yêu nước và khát vọng giải phóng dân tộc. Trước mắt Người là biển cả mênh mông, phía sau là quê hương đang chìm trong đêm dài nô lệ.

Ba mươi năm bôn ba nơi đất khách.

Ba mươi năm của đói rét, tù đày, bệnh tật và hiểm nguy.

Ba mươi năm mà từng bước chân đều hướng về Tổ quốc.

Để rồi từ hành trình ấy, dân tộc Việt Nam tìm thấy con đường đi đến độc lập, tự do.

Mỗi lần nghĩ đến điều đó, tôi lại tự hỏi: Phải là một trái tim lớn đến nhường nào mới có thể ôm trọn nỗi đau của cả một dân tộc? Phải là một tình yêu nước sâu nặng đến nhường nào mới có thể khiến một con người hiến dâng trọn đời mình mà không hề nghĩ đến bản thân?

Có lẽ vì thế mà càng hiểu về Bác, tôi càng kính phục Người không chỉ bởi tầm vóc của một vĩ nhân mà còn bởi vẻ đẹp của một con người. Một vị Chủ tịch nước sống trong căn nhà sàn đơn sơ. Một lãnh tụ được cả thế giới ngưỡng mộ nhưng vẫn giữ lối sống thanh bạch như bao người dân bình thường. Một con người suốt đời chỉ có một mong muốn: “Ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành.” Khát vọng ấy giản dị biết bao. Nhưng cũng cao cả biết bao.

Là một giáo viên, tôi luôn cảm nhận sâu sắc tình yêu mà Bác dành cho thế hệ trẻ. Trong từng lời căn dặn, từng bức thư gửi học sinh, sinh viên, Bác đều gửi gắm niềm tin mãnh liệt vào tương lai đất nước.

Bởi vậy, mỗi lần bước lên bục giảng, nhìn những gương mặt học trò đang căng tràn sức sống, tôi lại nghĩ đến Bác. Tôi hiểu rằng nghề giáo không chỉ là truyền đạt tri thức mà còn là gieo những hạt mầm của lòng nhân ái, của khát vọng cống hiến, của tình yêu quê hương đất nước vào tâm hồn các em.

Đó cũng chính là cách tôi học tập và làm theo Bác mỗi ngày. Không phải bằng những điều lớn lao mà bằng sự tận tụy với công việc, bằng lòng yêu thương học trò, bằng thái độ sống chân thành và trách nhiệm, bằng khát vọng góp một phần nhỏ bé của mình vào sự nghiệp “trồng người” mà Bác hằng mong mỏi.

Có những đêm ngồi soạn bài, ngoài cửa sổ là tiếng gió lao xao, tôi chợt nghĩ về Bác. Nghĩ về cuộc đời Người như một dòng sông lớn đã dành trọn nước ngọt cho quê hương. Nghĩ về trái tim Người như mặt trời không bao giờ ngừng tỏa sáng. Và tôi hiểu rằng, điều vĩ đại nhất mà Bác để lại không chỉ là một đất nước độc lập, thống nhất, mà còn là một di sản tinh thần vô giá – đó là lòng yêu nước, lòng nhân ái và niềm tin vào con người.

Hôm nay, giữa cuộc sống đổi thay từng ngày, giữa những bộn bề của thời đại mới, ánh sáng từ cuộc đời Bác vẫn nguyên vẹn giá trị. Ánh sáng ấy soi đường cho những người thầy trên bục giảng, cho những người công nhân trong nhà máy, cho những người lính nơi biên cương và cho mỗi người dân Việt Nam trên hành trình xây dựng đất nước.

Bác đã đi xa, nhưng Người chưa bao giờ vắng mặt. Người vẫn ở trong màu cờ đỏ thắm. Trong hương sen mỗi độ tháng năm, trong những trang sách học trò, trong những việc làm tử tế giữa cuộc đời. Và hơn hết, Người vẫn sống trong trái tim tôi – như một niềm kính yêu, một nguồn động lực và một ánh sáng không bao giờ tắt.

Bởi có những con người thuộc về lịch sử nhưng cũng có những con người trở thành một phần tâm hồn của dân tộc. Bác Hồ kính yêu chính là một con người như thế.

Vũ Thị Yến

TỪ BỤC GIẢNG NHÌN VỀ NGƯỜI

Sáng nay đứng giữa sân trường,
Nghe trong gió thoảng mùi hương sen hồng.
Bảng đen còn đọng phấn trắng,
Mà lòng chợt nhớ mênh mông một Người.

Người đi từ thuở đôi mươi,
Mang theo nỗi nước đầy vơi dậm trường.
Ba mươi năm gió đại dương,
Vẫn đau đáu một quê hương đợi chờ.

Người về thấp lửa tự do,
Cho non sông thoát đêm mờ nô lệ.
Cho cờ đỏ thắm lời thề,
Bay lên từ những miền quê đói nghèo.

Hôm nay bục giảng thân yêu,
Tôi gieo con chữ giữa chiều nắng trong.
Bỗng nghe vang vọng trong lòng,
Lời Người như suối chảy dòng thiết tha:

“Vì dân, vì nước, vì nhà,
Vì đàn em nhỏ nở hoa tương lai.”
Tôi nhìn những mắt thơ ngây,
Thấy trong đó cả ngày mai nước mình.

Một trang sách, một hành trình,
Một lời tử tế cũng thành mùa xuân.
Người đâu chỉ ở quảng trường,
Ở lăng đá trắng, ở vườn cây xanh.

Người còn ở giữa chân thành,
Giữa bao điều thiện mong manh giữa đời.

Ở trong ánh mắt trẻ thơ,
Ở trong giọt mồ hôi người lao công.

Ở trong tiếng trống khai trường,
Ở trong ngọn nến yêu thương mỗi ngày.
Có đêm soạn giáo án dài,
Ngoài hiên trăng đã phủ đầy hàng cây.

Bỗng nghe đất nước đâu đây,
Vọng từ năm tháng những ngày gian lao.
Nghĩ về chiếc áo bạc màu,
Đôi dép giản dị đi vào sử xanh.

Một đời thanh bạch, trong lành,
Mà nâng dân tộc hóa thành mùa xuân.
Thời gian phủ trắng mái đầu,
Người đi xa đã rất lâu thật rồi.

Mà sao mỗi sớm mặt trời,
Vẫn như có Bác mỉm cười phía xa.
Để tôi đứng giữa bao la,
Vững tin giữ lấy nghề nhà giáo viên.

Gieo từng hạt giống đầu tiên,
Cho cây đất nước vươn lên giữa đời.
Tháng Năm sen lại ngát trời,
Từ bụi giảng ấy, tôi ngời nhớ thương.

Ngẩng nhìn Tổ quốc thân yêu,
Thấy Người vẫn bước trên đường cùng dân.
Dẫu qua bão nổi phong trần,
Tên Người còn mãi muôn phần sáng trong.

Như dòng sông với biển Đông,
Như hồn dân tộc hòa trong đất này.
Từ bực giảng mỗi sớm mai,
Tôi nghe đất nước gọi hoài tên Người...

Tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò, trách nhiệm của nhà giáo Việt Nam trong sự nghiệp trồng người

(HCM.VN) - Sự nghiệp trồng người - giáo dục đào tạo được xác định rõ là sự nghiệp chung của Đảng, Nhà nước và toàn xã hội, nhưng người trực tiếp thực hiện nhiệm vụ là nhà giáo. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, vấn đề then chốt quyết định chất lượng giáo dục đào tạo chính là đội ngũ những người thầy giáo và cán bộ quản lý giáo dục.

Bác Hồ thăm đại biểu giáo viên toàn miền Bắc năm 1958. Ảnh tư liệu

Việt Nam là một quốc gia, dân tộc có truyền thống hiếu học, tôn sư trọng đạo. Là người Việt Nam, có lẽ không ai không nhớ câu châm ngôn “Nhất tự vi sư, bán tự vi sư”. Các thế hệ học sinh và nhà giáo chúng ta đều thấm nhuần truyền thống đó. Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: *“Nhiệm vụ của giáo dục là rất quan trọng và vẻ vang, vì nếu không có thầy giáo thì không có giáo dục. Không có giáo dục, không có cán bộ thì cũng không nói gì đến kinh tế văn-hóa”*(1). Thầy giáo là người định hướng, dẫn dắt thế hệ trẻ từng bước lĩnh hội kiến thức, cho nên thời nào cũng vậy, vai trò của thầy giáo là đặc biệt quan trọng trong sự nghiệp trồng người.

Từ thuở xa xưa, cha ông ta đã coi việc học như quốc kế sinh tồn, hưng thịnh của đất nước. Người thầy giáo, cô giáo từ xưa đến nay đã là một biểu tượng của tri thức, trí tuệ, tài năng và là nhân tố quyết định sự phát triển giáo dục và đào tạo nhân tài cho đất nước. Truyền thống hiếu học, “tôn sư trọng đạo” từ mạch nguồn như một lẽ tất yếu đã là nét đẹp văn hoá ngàn đời của dân tộc Việt Nam. Truyền thống ấy thể hiện bằng thành tích học tập, tình cảm, sự kính trọng, lòng biết ơn của lớp lớp thế hệ học trò dành cho người thầy và còn được đúc kết thành tục ngữ, thành ngữ lưu giữ suốt chiều dài lịch sử dân tộc: “Không thầy đố mày làm nên”; “Muốn sang thì bắc cầu Kiều/Muốn con hay chữ thì yêu kính thầy”... để tỏ sự trân trọng, lòng thành kính của xã hội dành cho nhà giáo. Vì vậy, Ngày Nhà giáo Việt Nam được tổ chức hằng năm vào ngày 20/11 không chỉ là dịp để Ngành Giáo dục tôn vinh những người hoạt động trong ngành, học trò thể hiện lòng thành kính “tôn sư trọng đạo” mà còn là dịp để xã hội tôn vinh, tri ân những người đã, đang gắn bó với nghề dạy học. Có Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng Phạm Văn Đồng đã nói: *“Nghề dạy học là nghề cao quý nhất trong những nghề cao quý, nghề sáng tạo nhất trong những nghề sáng tạo”*. Đảng và Nhà nước ta cũng thường xuyên hết lòng chăm lo đến ngành giáo dục và đội ngũ giáo viên và cán bộ quản lý giáo dục. Đảng và Nhà nước ta đặt giáo dục và người thầy ở vị trí cao nhất: “Giáo dục là quốc sách hàng đầu”. Và xem đầu tư cho giáo dục trở thành đầu tư cơ bản quan trọng nhất cho sự phát triển toàn diện của đất nước.

Trong bài phát nói chuyện tại trường Đại học Sư phạm Hà Nội (10-1964), Người căn dặn: “Có gì vẻ vang hơn là nghề đào tạo những thế hệ sau này tích cực góp phần xây dựng chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản? Người thầy giáo tốt - thầy giáo xứng đáng là thầy giáo - là người vẻ vang nhất. Dù là tên tuổi không đăng trên báo, không được thưởng huân chương, song những người thầy giáo tốt là những

anh hùng vô danh. Đây là một điều rất vẻ vang. *“Nếu không có thầy giáo dạy dỗ cho con em nhân dân, thì làm sao mà xây dựng chủ nghĩa xã hội được? Vì vậy, nghề thầy giáo rất là quan trọng, rất là vẻ vang”*(2). Vị thế của người thầy vô cùng quan trọng và thiêng liêng, cho nên Người nhắc nhở mọi người cần có quan niệm đúng về nghề dạy học, về vị thế của người thầy trong xã hội: *“Ai có ý kiến không đúng về người thầy giáo thì phải sửa chữa”*(3). Lời Bác dạy đã cho chúng ta hiểu thêm về vai trò của người thầy giáo đối với sự nghiệp giáo dục đào tạo của nước nhà.

Nhận thức sâu sắc vị trí, vai trò của nhà giáo là một yếu tố đặc biệt quan trọng để mỗi giảng viên không ngừng vươn lên tự hoàn thiện bản thân mình, xứng đáng với trọng trách cao cả của người thầy. Để xứng đáng với vai trò người kỹ sư “trồng người”, người thầy phải không ngừng tu dưỡng rèn luyện trau dồi phẩm chất chính trị, đạo đức lối sống, phẩm chất nghề nghiệp, trình độ năng lực, tri thức và kỹ năng sư phạm. Phải thường xuyên tự bồi dưỡng, nâng cao trình độ chuyên môn, phương pháp sư phạm để thực sự là tấm gương sáng cho học sinh noi theo. Trong Đại hội Chiến sĩ thi đua toàn ngành Giáo dục ngày 21-2-1956, Người căn dặn: *“Các cô, các chú là những thầy giáo, những cán bộ giáo dục đều phải luôn luôn cố gắng học thêm, học chính trị, học chuyên môn. Nếu không tiến bộ mãi thì sẽ không theo kịp đà tiến chung, sẽ trở thành lạc hậu”*(4). Thấm nhuần lời dạy của Bác Hồ, kế thừa truyền thống “tôn sư trọng đạo” của dân tộc, Đảng và Nhà nước ta luôn khẳng định “Giáo dục là quốc sách hàng đầu. Phát triển giáo dục và đào tạo nhằm nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài”, phát huy mọi tiềm năng của con người, trong đó có vai trò của đội ngũ nhà giáo và những người làm công tác quản lý giáo dục. Trong nhiều kỳ đại hội, Đảng ta luôn xác định, phát triển đội ngũ nhà giáo là một nhiệm vụ quan trọng. Nghị quyết Đại hội XII của Đảng khẳng định: *“Phát triển đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo. Thực hiện chuẩn hóa đội ngũ nhà giáo theo từng cấp học và trình độ đào tạo”*(5).

Ngày nay, nhiệm vụ giáo dục, đào tạo với quy mô, chất lượng ngày càng tăng, đòi hỏi sự nỗ lực vượt bậc của cả gia đình và nhà trường. Trong đó khâu đột phá mang tính chất quyết định đến chất lượng giáo dục - đào tạo đó là đổi mới và nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo. Tuy nhiên, việc xây dựng đội ngũ giáo viên luôn gắn liền với việc nâng cao chất lượng của từng thầy, cô giáo và cũng chỉ có từng giáo viên tự phấn đấu vươn lên hoàn thiện mình, vượt qua chính mình thì mới có những tập thể sư phạm giỏi, đáp ứng yêu cầu nền giáo dục, đào tạo mới hiện nay.

Điều đó đặt ra cho mỗi nhà giáo, phải không ngừng nâng cao bản lĩnh chính trị, trau dồi đạo đức cách mạng; tác phong chính quy mẫu mực của người thầy giáo; xây dựng động cơ đúng, trách nhiệm cao, sẵn sàng nhận và hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao. Mỗi giáo viên phải nêu cao tinh thần tự học tập, nghiên cứu để mở rộng hiểu biết của mình về cả kiến thức chuyên ngành, liên ngành, khoa học xã hội cũng như văn học, lịch sử, văn hoá đặc biệt là những tri thức mới về khoa học sư phạm hiện đại, kỹ năng giảng dạy theo phương pháp tích cực, có phương pháp sư phạm tốt bao giờ cũng có kết quả giảng dạy cao. Và khẳng định được vị thế của người thầy trong sự nghiệp trồng người.

Trong điều kiện mới, mỗi thầy, cô giáo cần quán triệt sâu sắc và thực hiện tốt Phong trào thi đua “Dạy giỏi, học thực chất, đánh giá thực chất, kỷ luật nghiêm, chính quy, mẫu mực, an toàn tuyệt đối”. Mỗi giáo viên cần chú trọng đổi mới phương pháp, ứng dụng các phương tiện kỹ thuật tiên tiến, công nghệ thông tin nâng cao chất lượng, hiệu quả giảng dạy. Biết kết hợp chặt chẽ giữa dạy-học với rèn luyện, dạy chữ, dạy nghề với dạy làm người. Tích cực giúp đỡ, dạy bảo học sinh với tinh thần và trách nhiệm thật cao, đảm bảo cho người học khi ra trường có phẩm chất chính trị, đạo đức tốt, trình độ quản lý, chỉ huy khá và giỏi.

Ngày nay, đất nước ta đang trong thời kỳ đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế, đòi hỏi sự nghiệp giáo dục - đào tạo phải đi trước một bước nhằm chuẩn bị nhân tài, nguồn nhân lực chất lượng cao cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Trước những đòi hỏi mới, hơn bao giờ hết, mỗi giáo viên, cán bộ quản lý giáo dục Việt Nam cần thấm nhuần sâu sắc, tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về phát huy hơn nữa vai trò, trách nhiệm của người thầy giáo trong sự nghiệp trồng người./.

Đại tá Trần Nam Chuân

Mãi khắc ghi lời căn dặn của Bác Hồ đối với Nhà giáo

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm sâu sắc đến sự nghiệp giáo dục và đào tạo, đến vai trò của nhà giáo trong sự nghiệp cách mạng của dân tộc. Người nói: *“Nhiệm vụ giáo dục là rất quan trọng và vẻ vang, vì nếu không có thầy giáo thì không có giáo dục...không có giáo dục, không có cán bộ thì không nói gì đến kinh tế - văn hóa”*. Bác xem việc dạy học là một nghề đào luyện những thế hệ con người để xây dựng xã hội ngày càng phát triển. Trong bài phát biểu tại Trường Đại học Sư phạm Hà Nội (10/1964), Người nói: *“Có gì vẻ vang hơn là nghề đào tạo những thế hệ sau này tích cực góp phần xây dựng chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản. Người thầy giáo tốt, người thầy giáo xứng đáng là người thầy vẻ vang nhất, dù tên tuổi không đăng trên báo, không được thưởng huân chương. Song những người thầy giáo tốt là những người anh hùng vô danh. Đây là một điều rất vẻ vang, nếu không có thầy giáo dạy dỗ cho con em nhân dân thì làm sao mà xây dựng Chủ nghĩa xã hội được. Vì vậy, nghề thầy giáo rất quan trọng, rất vẻ vang. Ai có ý kiến không đúng về nghề thầy giáo thì phải sửa chữa”*.

Để làm tròn sứ mệnh vẻ vang ấy, theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, mỗi nhà giáo phải là người có đức và có tài: *“Giáo viên phải chú ý cả tài, cả đức, tài là văn hóa, chuyên môn, đức là chính trị. Muốn cho học sinh có đức thì giáo viên phải có đức...”*

Thầy giáo, cô giáo phải gương mẫu, nhất là đối với trẻ em. Trách nhiệm đó rất là vẻ vang, quan trọng". Người chỉ rõ, người làm thầy giáo phải luôn là tấm gương không ngừng học tập để nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, phải thường xuyên tu dưỡng, rèn luyện đạo đức để làm tấm gương sáng cho học trò noi theo, để đáp ứng yêu cầu của thời đại mới trên mọi phương diện. Người căn dặn: "*Cán bộ, giáo viên cũng phải tiến bộ cho kịp thời đại thì mới làm được nhiệm vụ. Chớ tự túc, tự mãn, cho là giỏi rồi thì dừng lại. Mà dừng lại thì lùi bước, là lạc hậu, mình tự đào thải trước. Cho nên phải cố gắng học tập để cải tạo mình, cải tạo tư tưởng của mình, cải tạo con em và giúp vào việc cải tạo xã hội".*

Ngày 15/10/1968, nhân ngày khai giảng năm học 1968 - 1969, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết thư gửi các cán bộ, cô giáo, thầy giáo, công nhân viên, học sinh, sinh viên nhân dịp bắt đầu năm học mới. Trong bức thư, Bác tâm huyết căn dặn về trách nhiệm và nghĩa vụ của các thế hệ thầy giáo, cô giáo và học sinh là: "*Thầy và trò phải luôn nâng cao tinh thần yêu Tổ quốc, yêu chủ nghĩa xã hội, tăng cường tình cảm cách mạng đối với công nông, tuyệt đối trung thành với sự nghiệp cách mạng, triệt để tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, sẵn sàng nhận bất kỳ nhiệm vụ nào mà Đảng và nhân dân giao cho... Dù khó khăn đến đâu cũng phải tiếp tục thi đua dạy tốt và học tốt".*

Thấm nhuần lời dạy của Người, trong những năm qua toàn Ngành Giáo dục đã triển khai nhiều hoạt động đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đạt được nhiều kết quả tích cực. Các thế hệ thầy giáo, cô giáo luôn giữ vững ngọn lửa đam mê với sự nghiệp giáo dục, không ngừng đổi mới, sáng tạo, thi đua dạy tốt, ngày càng xuất hiện nhiều tấm gương cao quý được Đảng, Nhà nước và xã hội tôn vinh là Nhà giáo nhân dân, Nhà giáo ưu tú, đào tạo ngày càng nhiều tài năng cho đất nước, góp phần đưa sự nghiệp giáo dục nước nhà phát triển không ngừng. Dù còn muôn vàn khó khăn, vất vả, nhưng những thầy cô giáo vẫn bám nghề, lấy sự trưởng thành của các thế hệ học trò làm niềm vui, và hạnh phúc của cuộc đời mình.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển đội ngũ nhà giáo và sự vận dụng của Đảng trong giai đoạn hiện nay

TS Nguyễn Thị Thu Huyền - Lại Sơn Tùng

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh - Học viện Chính trị Khu vực I

TCCS - Chủ tịch Hồ Chí Minh rất quan tâm tới sự nghiệp giáo dục và đào tạo con người. Người khẳng định: “Vì lợi ích mười năm thì phải trồng cây, vì lợi ích trăm năm thì phải trồng người”⁽¹⁾. Tuy nhiên, để sự nghiệp “trồng người” đạt được hiệu quả thì phải có được đội ngũ giáo viên - những người trực tiếp thực hiện nhiệm vụ giáo dục - phải vững vàng về chuyên môn, mô phạm về đạo đức. Tư tưởng Hồ Chí Minh về đội ngũ nhà giáo là chỉ dẫn quý báu để Đảng ta thực hiện đường lối phát triển giáo dục, gắn với hoàn thiện chủ trương, chính sách chuẩn hóa đội ngũ nhà giáo trong giai đoạn hiện nay.

Tổng Bí thư Tô Lâm và các đại biểu tham quan phòng thực hành giáo dục STEM tại Trường Trung học cơ sở Cầu Giấy, thành phố Hà Nội_Ảnh: Tư liệu

Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển đội ngũ nhà giáo

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đánh giá cao vai trò then chốt của đội ngũ nhà giáo trong sự nghiệp giáo dục cách mạng. Người khẳng định: “Không có thầy giáo thì không có giáo dục... không có giáo dục, không có cán bộ thì không nói gì đến kinh tế - văn hoá”⁽²⁾ và “nếu không có thầy giáo dạy dỗ cho con em nhân dân thì làm sao mà xây dựng Chủ nghĩa xã hội được”⁽³⁾. Nghĩa là không có nhà giáo thì không có giáo dục và không có giáo dục thì không có bất kỳ sự nghiệp cách mạng vẻ vang nào được thực hiện. Đó là sự khẳng định vai trò quyết định của nhà giáo đối với sự nghiệp giáo dục và vận mệnh của dân tộc.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, người thầy giáo tốt, xứng đáng là người thầy vẻ vang nhất, dù tên tuổi không đăng trên báo, không được thưởng huân chương. Song những người thầy giáo tốt là những người anh hùng thầm lặng, luôn âm thầm cống hiến cho đất nước, cho xã hội. Mặc dù “Không có tượng đồng bia đá, không có gì là oanh liệt”⁽⁴⁾ nhưng Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định nhà giáo được đóng góp cho sự nghiệp “trồng người” cũng là một vinh dự và trách nhiệm “vẻ vang nhất” của người chiến sĩ cách mạng: “Nhiệm vụ của các cô giáo, thầy giáo rất nặng nề nhưng rất vẻ vang”⁽⁵⁾. Chính từ vị trí, vai trò và nhiệm vụ quan trọng của đội ngũ nhà giáo trong sự nghiệp giáo dục, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến công tác xây dựng đội ngũ nhà giáo.

Thứ nhất, Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu xây dựng đội ngũ nhà giáo có phẩm chất đạo đức. Người căn dặn: “Giáo viên phải chú ý cả tài, cả đức, tài là văn hóa, chuyên môn, đức là chính trị. Muốn cho học sinh có đức thì giáo viên phải có đức... Cho nên thầy giáo, cô giáo phải gương mẫu, nhất là đối với trẻ con”⁽⁶⁾, “Muốn dạy cho trẻ em thành người tốt thì trước hết các cô, các chú phải là người tốt”⁽⁷⁾.

Thứ hai, bên cạnh việc trau dồi phẩm chất đạo đức, Chủ tịch Hồ Chí Minh còn yêu cầu nhà giáo phải hoàn thiện tài năng, không ngừng trau dồi, học tập và không ngừng nâng cao kiến thức, chuyên môn, nghiệp vụ giảng dạy của mình. Người luôn khẳng định, đức và tài là một thể thống nhất, tương hỗ nhau, trong đó đức là nền tảng của tài, đức giúp định hướng cho tài năng phát triển và phát triển đúng hướng. Mặt khác, Người cũng nhấn mạnh, nếu một người chỉ “có đức mà không có tài ví như ông Bụt không làm hại gì, nhưng cũng không lợi gì cho loài người”. “Có tài mà không có đức là hỏng. Có đức mà chỉ i, tờ thì dạy thế nào?”⁽⁸⁾

Thứ ba, để làm tròn nhiệm vụ vẻ vang của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu nhà giáo trước khi tham gia vào quá trình giáo dục phải cải tạo tư tưởng của bản thân mình, bởi thời điểm đó, nước ta mới giành được độc lập, vừa bước ra từ nền

giáo dục dưới chế độ phong kiến và gần trăm năm bị thực dân Pháp đô hộ. Dưới chế độ giáo dục như vậy, nhà giáo chỉ là những thầy đồ gõ đầu trẻ “kiếm cơm”. Người đến trường được đào tạo nên những kẻ làm tay sai, làm tôi tớ cho một bọn thực dân người Pháp. Trường học lập ra không phải để giáo dục cho thanh niên Việt Nam một nền học vấn tốt đẹp và chân thực, mở mang trí tuệ và phát triển tư tưởng cho họ, mà trái lại càng làm cho họ đần độn thêm, theo chiều hướng ngu dân. Điều này trái ngược hẳn với mục đích của giáo dục theo đúng nghĩa của nó. Do vậy, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh, nhà giáo trong chế độ xã hội mới thì tư tưởng cũng phải mới, “phải ra sức tẩy sạch ảnh hưởng giáo dục nô dịch của thực dân còn sót lại... Và cần xây dựng tư tưởng: Dạy và học để phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân”⁽⁹⁾. Muốn làm được điều đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ dẫn cho đội ngũ giáo viên: “... phải nắm lấy vũ khí của chủ nghĩa Mác - Lê-nin, mà ở trong xã hội cũ không thể có được, đó là thật thà tự phê bình và phê bình”⁽¹⁰⁾. Thế giới quan và phương pháp luận đúng đắn của chủ nghĩa Mác - Lê-nin sẽ định hướng xây dựng và phát triển nền giáo dục Việt Nam theo phương châm khoa học - dân tộc - đại chúng.

Từ góc nhìn của Chủ tịch Hồ Chí Minh, xây dựng đội ngũ giáo viên phải gắn liền với mục tiêu cách mạng và văn hóa dân tộc. Giáo viên không chỉ dạy chữ mà còn “bồi dưỡng thế hệ công dân, cán bộ sau này”⁽¹¹⁾. Người khẳng định: “Các cô, các chú có nhiệm vụ rất quan trọng: Bồi dưỡng thế hệ công dân, cán bộ sau này. Làm tốt thì thế hệ sau này có ảnh hưởng tốt. Làm không tốt sẽ có ảnh hưởng không tốt đến thế hệ sau”. Chính vì vậy, Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu phải coi trọng việc phát triển toàn diện về chính trị, chuyên môn và đạo đức của người thầy, nhằm tạo nên một lực lượng giáo viên vững mạnh, có “trí tuệ và tài năng”, xứng đáng với vai trò kiến tạo tương lai đất nước.

Xây dựng đội ngũ nhà giáo trong các giai đoạn cách mạng

Đảng ta đã vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong quá trình xây dựng đội ngũ giáo viên qua nhiều giai đoạn với những dấu mốc quan trọng: các cuộc cải cách giáo dục lớn vào các năm 1950, 1956, 1979 và những đổi mới căn bản, toàn diện kể từ Đại hội VI của Đảng (tháng 12-1986). Mỗi giai đoạn đều hướng tới mục tiêu nâng cao chất lượng nguồn nhân lực giáo dục đáp ứng yêu cầu phát triển của đất nước, góp phần hiện thực hóa mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh. Với tư duy đổi mới sáng tạo, ngay từ Nghị quyết số 142-NQ/TW, ngày 28-6-1966, của Đảng Lao động Việt Nam, “Về đào tạo và bồi dưỡng cán bộ khoa học, kỹ thuật và cán bộ quản lý kinh tế” đã nêu rõ giải pháp: Tăng cường đào tạo và

bồi dưỡng đội ngũ cán bộ giảng dạy và cải tiến chương trình, nội dung giảng dạy vì đây là vấn đề có ý nghĩa quyết định đối với việc nâng cao chất lượng đào tạo cán bộ; cải tiến phương pháp đào tạo cán bộ, gắn liền học tập với lao động, sản xuất. Trên tinh thần đó, các văn kiện tiếp theo của Đảng đều nhấn mạnh tính cấp thiết của nhiệm vụ xây dựng đội ngũ nhà giáo, đặc biệt là Nghị quyết số 29-NQ/TW, ngày 4-11-2013, của Hội nghị Trung ương 8 khóa XI, “Về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo” đã khẳng định, các thầy, cô giáo là những chủ thể đóng vai trò quyết định chất lượng giáo dục. Vì vậy, nội dung về phát triển đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo là một nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm của Nghị quyết số 29-NQ/TW. Đây chính là sự cụ thể hóa tư tưởng lúc sinh thời của Chủ tịch Hồ Chí Minh về việc xây dựng một đội ngũ đông đảo nhà giáo có phẩm chất đạo đức, thực sự yêu nghề, hết lòng vì sự nghiệp giáo dục, không ngừng nâng cao trình độ, năng lực, là tấm gương sáng cho người học noi theo.

Với một tầm nhìn chiến lược, trong giai đoạn cách mạng hiện nay, Nghị quyết số 71-NQ/TW, ngày 22-8-2025, của Bộ Chính trị, về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo ra đời, là một trong những nghị quyết chiến lược, định hướng cuộc cách mạng toàn diện trong công tác giáo dục, trong đó có đổi mới mạnh mẽ về thể chế với chính sách ưu đãi đặc thù, vượt trội cho đội ngũ nhà giáo. Đảng ta xác định, nhà giáo là động lực, quyết định chất lượng giáo dục, đào tạo; coi trọng danh dự người thầy, tôn vinh người thầy trong xã hội.

Thể chế hóa quan điểm của Đảng, hàng loạt văn bản quy phạm pháp luật có nội dung quy định về quyền, nghĩa vụ của nhà giáo đã được ban hành⁽¹²⁾. Các văn bản này đóng vai trò quan trọng, vừa là cơ sở ghi nhận địa vị pháp lý của nhà giáo trong hoạt động “trồng người”, vừa là hành lang pháp lý để các chủ thể trong xã hội phát huy trách nhiệm thực hiện đúng, đủ chức năng cần thiết bảo đảm chất lượng giảng dạy, góp phần thúc đẩy công cuộc xây dựng xã hội học tập ở Việt Nam. Bên cạnh đó, các văn bản quy phạm pháp luật cũng ghi nhận nhiều chính sách ưu đãi để chăm lo đời sống vật chất và tinh thần cho nhà giáo. Luật Giáo dục năm 2019 và các quy định liên quan cho phép giáo viên hưởng lương và phụ cấp từ ngân sách nhà nước, với hệ số lương và phụ cấp ưu đãi nghề (từ 30% đến 70% tùy khu vực khó khăn). Luật Nhà giáo năm 2025 quy định lương giáo viên được xếp cao nhất trong hệ thống khung lương viên chức; đồng thời mở rộng các chế độ phụ cấp đặc thù, như phụ cấp trách nhiệm, ưu đãi vùng khó khăn, thâm niên,... nhằm cải thiện thu nhập và ổn định đời sống giáo viên. Đặc biệt, chính sách hưu trí linh hoạt cho giáo viên mầm non

(được nghỉ hưu trước tối đa 5 năm mà không bị trừ lương hưu) và chính sách khuyến khích nhân lực chất lượng cao (cho phép nhà giáo có học hàm, học vị cao làm việc lâu hơn tuổi nghỉ hưu) được luật hóa nhằm tạo cơ chế “đặc thù” để thu hút nhân tài cho ngành giáo dục.

Trong thời gian qua, công tác xây dựng đội ngũ nhà giáo đạt được nhiều thành tựu. Lực lượng giáo viên, giảng viên đã có chuyên biến tích cực cả về số lượng và chất lượng, đáp ứng ngày càng tốt hơn yêu cầu đổi mới giáo dục. Tỷ lệ giáo viên đạt chuẩn ngày càng tăng, đạt trên 90% với tất cả các cấp học từ tiểu học đến trung học phổ thông. Nội dung chương trình bồi dưỡng nhà giáo được đổi mới, tập trung vào kiến thức và kỹ năng thực tế, đáp ứng yêu cầu của công tác giảng dạy hiện nay. Đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục được chú trọng cả về số lượng và chất lượng, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp “trồng người”. Chính sách thu hút sinh viên giỏi vào ngành sư phạm đã được triển khai hiệu quả, đúng quy định. Công tác quy hoạch mạng lưới cơ sở giáo dục và điều chỉnh biên chế tạo điều kiện thuận lợi cho việc bố trí, sử dụng đội ngũ nhà giáo, góp phần giải quyết tình trạng thiếu giáo viên ở một số địa phương⁽¹²⁾, cơ bản đáp ứng nhu cầu, yêu cầu về đội ngũ nhà giáo của địa phương, vùng miền. Với sự đầu tư đúng mức về chế độ, chính sách, đội ngũ nhà giáo có điều kiện để phát triển chuyên môn, nâng cao chất lượng giảng dạy. Sự phát triển về quy mô và trình độ của đội ngũ giáo viên góp phần quan trọng giúp Việt Nam duy trì và nâng cao thành tựu phổ cập giáo dục, mở rộng cơ hội học tập, đồng thời khẳng định vị thế quốc gia có nền giáo dục phát triển trong khu vực Đông Nam Á. Học sinh Việt Nam liên tục đạt thành tích cao trong các kỳ thi Olympic quốc tế, điểm đánh giá PISA của Việt Nam thuộc nhóm đầu khu vực, phản ánh năng lực giảng dạy và sự tận tâm của nhà giáo trong công cuộc đổi mới phương pháp giáo dục. Nhiều mô hình dạy học mới, lấy người học làm trung tâm, đã được triển khai rộng rãi trong các trường học. Đội ngũ giáo viên trẻ, năng động, có trình độ công nghệ thông tin tốt đang từng bước đóng góp cho chuyển đổi số trong giáo dục - một xu hướng quan trọng hiện nay.

Tuy nhiên, bên cạnh kết quả đạt được, việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển đội ngũ nhà giáo và thực hiện công tác xây dựng đội ngũ nhà giáo vẫn còn hạn chế nhất định. Đội ngũ nhà giáo vừa thiếu về số lượng, vừa mất cân đối giữa các môn học, giữa các vùng, miền. Tình trạng thiếu giáo viên chất lượng cao ở các môn học, nhất là môn đặc thù như tin học, ngoại ngữ, âm nhạc, mỹ thuật... vẫn phổ biến, ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng giảng dạy và phát triển năng lực toàn diện cho

người học. Bên cạnh đó, vẫn còn có hiện tượng xúc phạm danh dự, nhân phẩm, xâm phạm thân thể cán bộ quản lý giáo dục, nhân viên trong cơ sở giáo dục; tham nhũng, tiêu cực trong giáo dục - đào tạo gây nhức nhối dư luận (bạo lực học đường, chạy điểm, chạy bằng cấp...). Một bộ phận giáo viên ít dành thời gian tự học, nghiên cứu khoa học, thiếu chuyên tâm đổi mới phương pháp để nâng cao chất lượng giảng dạy. Công tác xây dựng, hoàn thiện và thực thi chính sách đối với đội ngũ nhà giáo, nhất là chính sách tiền lương, chưa thật sự đồng bộ và hiệu quả. Chương trình đào tạo và bồi dưỡng giáo viên còn thiếu tính chiến lược và chưa đồng bộ. Điều này dẫn đến tình trạng không ít nhà giáo chưa đáp ứng về kiến thức, kỹ năng sư phạm, trình độ ngoại ngữ dẫn đến tình trạng còn lúng túng trong tổ chức dạy học theo định hướng phát triển năng lực cho người học. Đại hội XIII của Đảng nhận định: “Đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục, trên một số mặt vẫn còn bất cập về chất lượng, số lượng, cơ cấu và chính sách đãi ngộ”⁽¹³⁾.

Thực hiện đồng bộ chính sách, chế độ đãi ngộ nhằm tạo động lực, khuyến khích đội ngũ nhà giáo yên tâm công tác, cống hiến và sáng tạo. Ảnh: TTXVN

Giải pháp để phát triển đội ngũ nhà giáo trong giai đoạn hiện nay

Trong giai đoạn hiện nay, việc thực hiện đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục là nhiệm vụ trọng tâm và hết sức quan trọng. Để công cuộc này đạt hiệu quả, việc quán triệt sâu sắc và vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục, đặc biệt là chiến lược “xây dựng đội ngũ nhà giáo” là rất quan trọng, theo đó cần thực hiện một số giải pháp:

Một là, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, quản lý của nhà nước: Thực hiện nhất quán quan điểm phát triển đội ngũ nhà giáo theo tinh thần Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng và các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước nhằm không ngừng nâng cao chất lượng, hợp lý hóa cơ cấu đội ngũ. Hoàn thiện khung pháp lý, liên quan đến phát triển đội ngũ nhà giáo, nhất là rà soát, sửa đổi, bổ sung các văn bản quy phạm pháp luật tạo cơ sở nâng cao chất lượng nhà giáo, thực hiện đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục. Sớm ban hành các văn bản hướng dẫn Luật Nhà giáo năm 2025 nhằm tạo hành lang pháp lý thống nhất về tuyển dụng, quản lý, sử dụng đội ngũ nhà giáo, cũng như quy định về định mức số lượng, chuẩn giáo viên đối với các cấp học. Thực hiện sắp xếp, bố trí, sử dụng, bổ nhiệm, luân chuyển, điều động đối với nhà giáo bảo đảm đúng quy định về định mức số lượng, chuẩn giáo viên, khắc phục tình trạng thừa, thiếu giáo viên cục bộ và bảo đảm nguyên tắc: “Ở đâu có học sinh thì ở đó phải có giáo viên”.

Hai là, nâng cao phẩm chất đạo đức và trách nhiệm nêu gương: Xây dựng đội ngũ nhà giáo có phẩm chất đạo đức, trách nhiệm nghề nghiệp cao, là tấm gương sáng theo tư tưởng Hồ Chí Minh. Mỗi nhà giáo cần chủ động tu dưỡng, nâng cao phẩm chất đạo đức theo tư tưởng Hồ Chí Minh như thanh liêm, trung thực, đặt lợi ích của đất nước lên trên lợi ích cá nhân. Quá trình tu dưỡng bản thân phải thường xuyên, liên tục. Tăng cường tuyên truyền, giáo dục về vai trò và trách nhiệm cao cả của nhà giáo trong xã hội dưới ánh sáng tư tưởng Hồ Chí Minh. Xây dựng môi trường làm việc văn hóa, dân chủ để nhà giáo phát huy năng lực. Đẩy mạnh công tác kiểm tra, giám sát việc tuân thủ trách nhiệm nêu gương gắn với học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Xây dựng môi trường giáo dục chuẩn mực thông qua tăng cường thực hiện Bộ Quy tắc ứng xử trong nhà trường, xử lý nghiêm trường hợp vi phạm đạo đức nghề nghiệp, góp phần xây dựng môi trường giáo dục lành mạnh.

Ba là, phát triển trí tuệ và nâng cao trình độ chuyên môn (tư duy, năng lực và kỹ năng hiện đại) là giải pháp cốt lõi để đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục. Cần tập trung vào việc bồi dưỡng kiến thức chuyên môn vững vàng, năng

lực sư phạm hiện đại và tư duy đổi mới cho đội ngũ nhà giáo. Nhà giáo cần chuyển đổi tư duy từ người truyền đạt thông tin sang người kiến tạo và định hướng kiến thức, tập trung phát huy vai trò chủ động, sáng tạo của người học. Chú trọng bồi dưỡng kỹ năng thiết kế bài giảng theo hướng kích thích tư duy phản biện, tư duy hệ thống và khả năng giải quyết vấn đề thực tiễn cho học sinh, sinh viên. Trang bị và bồi dưỡng kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin, trí tuệ nhân tạo (AI) và các nền tảng học tập số hóa trong giảng dạy, quản lý lớp học và đánh giá học sinh, nhằm tối ưu hóa hiệu quả giáo dục. Tạo điều kiện và cơ chế khuyến khích nhà giáo tham gia các hoạt động nghiên cứu khoa học, cải tiến phương pháp giảng dạy, tự làm chủ và phát triển nội dung chuyên môn của mình.

Mỗi nhà giáo cần trang bị hành trang kiến thức đầy đủ, không chỉ nắm vững lý thuyết mà còn có cái nhìn sâu sắc, toàn diện về môn học, đồng thời mở rộng kiến thức liên ngành để tích hợp hiệu quả vào bài giảng. Tập trung bồi dưỡng thường xuyên, bồi dưỡng nâng cao năng lực quản lý, giảng dạy đáp ứng yêu cầu chuẩn được đào tạo của giáo viên mầm non, tiểu học, trung học cơ sở theo quy định tại Nghị định số 71/2020/NĐ-CP, ngày 30-6-2020, của Chính phủ, “Quy định lộ trình thực hiện nâng trình độ chuẩn được đào tạo của giáo viên mầm non, tiểu học, trung học cơ sở”. Tiến hành chuẩn hóa đội ngũ nhà giáo các cấp. Triển khai tích cực công tác kiểm định chất lượng giáo dục và công khai kết quả thực hiện. Tổ chức thực hiện nghiêm túc và hiệu quả việc đánh giá kết quả quá trình đào tạo, bồi dưỡng hằng năm của nhà giáo để phát huy điểm mạnh và khắc phục điểm yếu, bảo đảm chất lượng đầu ra.

Bốn là, thực hiện đồng bộ chính sách, chế độ đãi ngộ nhằm tạo động lực, khuyến khích đội ngũ nhà giáo yên tâm công tác, cống hiến và sáng tạo. Theo tinh thần Nghị quyết số 45-NQ/TW, ngày 24-11-2023, “Về tiếp tục xây dựng và phát huy vai trò của đội ngũ trí thức đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước nhanh và bền vững trong giai đoạn mới” và Nghị quyết số 71-NQ/TW, ngày 22-8-2025, “Về đột phá phát triển giáo dục và đào tạo”, cần hoàn thiện cơ chế, chính sách tiền lương, phụ cấp, ưu đãi nghề nghiệp; đẩy mạnh chính sách thu hút học sinh, sinh viên giỏi vào ngành sư phạm; đồng thời, xây dựng cơ chế đánh giá, khen thưởng minh bạch, gắn với hiệu quả công tác và phẩm chất nghề nghiệp. Việc xây dựng và hoàn thiện chính sách phải bảo đảm tính đồng bộ, thống nhất, góp phần nâng cao vị thế xã hội và đời sống vật chất, tinh thần của đội ngũ nhà giáo.

Năm là, tăng cường công tác kiểm định, đánh giá và giám sát chất lượng đội ngũ nhà giáo.

Tổ chức đánh giá định kỳ, khách quan, thực chất kết quả đào tạo, bồi dưỡng và hoạt động giảng dạy của đội ngũ nhà giáo; gắn kết quả đánh giá với quy hoạch, bổ nhiệm, khen thưởng, kỷ luật và chính sách đãi ngộ. Đẩy mạnh kiểm định chất lượng giáo dục, công khai minh bạch kết quả kiểm định, bảo đảm trách nhiệm giải trình, tạo động lực cho đội ngũ nhà giáo không ngừng học tập, rèn luyện, nâng cao năng lực, phẩm chất, đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo trong giai đoạn mới./.